

Vlaamse overheid
Audit Vlaanderen
Havenlaan 88 – bus 20
1000 Brussel

VERSLAG

VERGADERING AUDITCOMITE VAN DE LOKALE BESTUREN
VAN 10 FEBRUARI 2022 – Via Teams

Namen deel:

Miet Vandersteegen (MV)
Myriam Parys (MP)
Jan Leroy (JL)
Tom Vandeput (TV)
Pierre Berger (PB)
Katleen Desmedt (KD)
Giselle Vercauteren (GV)
Gert Eraerts (GE)
Gunter Schryvers - Audit Vlaanderen
Wim De Naeyer - Audit Vlaanderen
Frank Vermeulen - Audit Vlaanderen (enkel punt 2.1)
Elke Steen – Audit Vlaanderen (punt 2.1)
Tania Jannis – Audit Vlaanderen (punt 2.1)
Mark Vandersmissen - Audit Vlaanderen
Voorzitter: Jean-Pierre Garitte, voorzitter auditcomité Vlaamse Administratie (JPG)
Secretaris: Joris Scheers, Departement Kanselarij en Buitenlandse Zaken (verslag)

0 PUNTEN TER BESLISSING

0.1 Goedkeuring notulen van de vergadering van 16 december 2021 – ACLB/22/10.02/DOC.009

Het verslag wordt goedgekeurd.

0.2 Auditplanning 2022 – AUL/22/10.02/DOC.001

AV licht toe. Zowel wat de algemene planning als wat de individuele auditopdrachten betreft, ligt het voorgestelde document in lijn met de vorige jaren.

Twee elementen verdienen aandacht:

Het luik lokale besturen van de interbestuurlijke audit handhaving wordt – gezien de lopende auditprojecten – pas vanaf oktober 2022 ingepland. Indien uit de bevindingen van het luik bij de Vlaamse administratie blijkt dat een versnelde opstart aangewezen is, kan dit aanleiding geven tot een wijziging van de planning. In dat geval zal dit zeker op

de agenda van het auditcomité gezet worden met het oog op de impact op de andere geplande auditopdrachten.

De audit thuiszorg is voorzien voor het einde van het jaar. Afhankelijk van de beschikbare ruimte, kan de inplanning van deze audit misschien nog gewijzigd worden. Ook hier zal de vergadering gevat worden.

JL stelt vast dat de klemtoon vooral op thematische audits ligt. AV schetst dat de verhouding tussen organisatie-audits en thema-audits de voorbije jaren een evolutie kende. Zeker sinds de aanpak van organisatiebeheersing in alle thema-audits wordt meegenomen, is het logisch om minder in te zetten op organisatie-audits. Een strategische visie op de verdere inzet van organisatie-audits op langere termijn wordt in de loop van dit jaar uitgewerkt. Daarbij kan o.a. worden gedacht aan het hanteren van organisatie-audits als signaal voor besturen die nog significante stappen kunnen zetten wat organisatiebeheersing betreft, wat ruimer kan gaan dan de huidige focus op groeibesturen.

25 % wordt gereserveerd voor incidentgedreven auditinzet (vooronderzoeken en forensische audits). Het is mogelijk dat dit in de toekomst zou kunnen stijgen, wat desgevallend zijn invloed heeft op de reguliere audits. Deze verhouding moet verder opgevolgd worden.

MP vraagt hoe 'groeibesturen' gedefinieerd wordt. AV engageert zich om de focus hieromtrent, die mogelijk ook verruimd zal worden, beter te duiden en te communiceren.

JPG vraagt of er bij een stijging van forensische audits wel voldoende capaciteit voor deze vorm van audits zal zijn. AV geeft aan dat die er momenteel niet is, maar dat dit wel verder opgevolgd wordt.

JPG vraagt welke zaken er binnen deze planning net uit de boot vallen. ICT-gerelateerde risico's zijn hier een voorbeeld van. AV geeft aan dat in april dit jaar een overzicht van de bevindingen m.b.t. ICT-risico's bij lokale besturen zal gegeven kunnen worden, wat als insteek zal kunnen dienen voor de planning 2023.

JL vraagt of er specifiek voor de fusiebesturen geen 0-meting kan georganiseerd worden na enkele jaren werking om dan op termijn de evolutie te beoordelen. Dit zal interessanter zijn dan enkel op het proces terug te kijken.

Een aantal deelaspecten van het fusiegebeuren zijn evenwel niet in de individuele rapporten opgenomen. Een voorbeeld hiervan is dat er pas beslissingen genomen kunnen worden tot de nieuwe gemeenteraad formeel is samengesteld. AV beaamt dat de gedane audit inderdaad vooral voor toekomstige fusiebesturen interessant is.

Er wordt ook aangekaart dat tijdens een recente audit de extern ingehuurd auditor te weinig voeling had met lokale besturen, wat afstak tegen de voeling die wel aanwezig was bij de auditor in loondienst van Audit Vlaanderen. AV neemt hier contact over op.

De planning 2022 wordt goedgekeurd.

1 PUNTEN TER BESPREKING

1.1 Stand van zaken planning 2022 – AUL/22/10.02/DOC.002

AV licht toe.

Wat de overlopers van de planning 2021 betreft, kan worden gesteld dat deze in lijn liggen met vorig jaar en werd in de documenten een overzicht opgenomen van de stand van zaken van elke overlopende reeks van audits.

De pilootaudits van de 'thema-audit opvolging verzelfstandigde en verbonden entiteiten' (TA OVVE) leveren interessante inzichten voor zowel de mandatarissen als het management. De specifieke aandacht voor het informeren van de mandatarissen die zetelen

in bestuursorganen van verzelfstandigde en verbonden entiteiten (verder naar verwezen als 'entiteiten'), wordt erg geapprecieerd. Het overzicht op de werking en opvolging van de diverse entiteiten is vaak beperkt. Er zijn in de praktijk grote verschillen in de opvolging van de verschillende entiteiten door de diverse mandatarissen.

De entiteiten die onder het decreet vallen, volgen de geldende bepalingen, wat duidelijk een houvast biedt voor de mandatarissen. Voor de entiteiten die niet onder het decreet vallen, moet het lokaal bestuur zelf bepalen wat wenselijk is voor een goede opvolging. Dat blijkt evenwel niet zo evident. Om deze problematiek voldoende te kunnen meenemen, wordt voorgesteld de scope van de thema-audit formeel uit te breiden om bijkomend ook aandacht te hebben voor de aanwezigheid van opvolgingsmechanismen voor niet-DLB entiteiten.

KD onderschrijft de relevantie van de scopeverbreding, maar vraagt zich af of dit niet conflicteert met de capaciteitsproblemen binnen AV. AV relateert en geeft aan dat verschillende mandatarissen vaak meerdere posities bekleden en dat in één gesprek vaak verschillende processen en entiteiten besproken worden. Hoewel het conceptueel om een scope-uitbreiding gaat, kwam dit bij de piloten eigenlijk reeds spontaan in verschillende gesprekken aan bod en brengt het praktisch gezien weinig meerwerk met zich mee. JL onderschrijft de scopeverbreding en vraagt of dit de eerste keer is dat mandatarissen zo uitvoerig betrokken worden? AV geeft aan dat in elke audit het politieke niveau betrokken wordt, maar in deze is de focus wel specifiek op mandatarissen gericht. Dit wordt inderdaad erg gewaardeerd door JL, die verwijst naar recente rapporten ter zake.

PB vraagt of de scope-uitbreiding gezien de veelheid en eigenheid van sommige entiteiten niet veel meer werk zal meebrengen dan ingeschat. AV geeft aan dat niet alle entiteiten (bv. kerkfabrieken) worden meegenomen en dat het decreet (en de toepassing van de instrumenten) toch wel een mooie toetssteen vormt.

Er is na de bespreking geen bezwaar om deze scopewijziging door te voeren.

De resultaten van de 'thema-audit financiële processen mbt aankopen' worden toegelicht.

Grosso modo kan gesteld dat de meeste risico's bij de processtappen deels behoorlijk beheerst worden. Er is weinig helicopterperspectief over het geheel. Geen enkel bestuur kleurt 'groen' qua beheersing van de risico's bij alle deelstappen van het financieel proces of alle randvoorwaarden.

Er worden bij verschillende lokale besturen tekortkomingen ivm de wisselwerking tussen de diensten vastgesteld, vooral omwille van gebrekkige informatiedoorstroming (bv. moeilijke verifiëring van facturen of betalingen). Taken en rollen zijn niet altijd duidelijk gesteld.

Monitoring wordt ook niet systematisch uitgerold.

Het afsprakenkader komt niet altijd overeen met de dagdagelijkse praktijk. Verschillen in interpretatie brengen hiaten en fouten met zich mee. Ook de kennis van het afsprakenkader vormt een probleem, samen met een gebrek aan functiescheiding.

ICT-toepassingen ondersteunen onvoldoende de juiste afhandeling van het proces.

Autorisaties worden niet nauw opgevolgd. Er zijn ook nog tal van manuele handelingen aanwezig.

Pragmatisme om snel concrete resultaten te halen primeert. In gang gezette veranderingsprocessen werken maar traag door en niet iedereen is helemaal mee.

Tot slot wordt een geanonimiseerd overzicht gepresenteerd van de benchmarking bij deze thema-audit.

PB vraagt zich af of het niet wenselijk is om naar een grotere standaardisering te gaan van ICT-processen (bv. ivm betere organisatie van cybersecurity).

JL vindt dit een goed idee en stelt vaak een onvoldoende vertaling van regelgeving in bestaande of niet-upgedate software-applicaties vast. Ook de eigen verantwoordelijkheid van lokale besturen in de verdere applicatie van de regelgeving brengt soms moeilijkheden met zich mee.

De voornaamste vaststellingen van de thema-audit fusiebesturen worden toegelicht. De laatste fase wordt nu afgerond. Focus staat, naast een terugblik, op de vraag in hoeverre zowel de organisatiebeheersing als de transitieaanpak adequaat werden aangepakt. De organisatiestructuur, -cultuur en externe dienstverlening kwamen hierbij in beeld.

Alle zeven fusiebesturen werden in scope genomen. Vier besturen kregen reeds een finaal rapport en voor de drie overige zal dat snel volgen. Drie besturen kregen een audit 'in detail' (spoor 1), bij de overige vier fusiebesturen werd gewerkt met workshops om een begeleide zelfevaluatie te realiseren. (spoor 2). Deze beide sporen werden positief onthaald.

Inspiratie werd geogst voor latere fusies (*lessons learned*). Ook ABB zal hiermee aan de slag gaan en dit verder uitrollen. Het globaal beeld wordt gepresenteerd. De aanpak organisatiebeheersing vormt het grootste knelpunt. De kaders zijn nog onvoldoende duidelijk en volledig. Ook de implementatie loopt wat mank.

De overige geëvalueerde aspecten worden kort overlopen en kleuren overwegend groen en geel.

Concluderend worden de geleerde lessen in een vijftal categorieën gepresenteerd. Vooraan staat het voorzien van tijd en capaciteit, gevolgd door duidelijk communicatie en informatie, en betrokkenheid en gedragenheid. Verder zijn een duidelijke beslissingsbevoegdheid en de ondersteuning en begeleiding bij ICT en ondersteunende systemen belangrijk topics.

Er kwam heel wat steun vanuit ABB bij dit proces, maar niet alle entiteiten op Vlaams en federaal niveau waren helemaal klaar voor deze fusieronde.

JL vraagt of de eindconclusies richting Vlaamse overheid worden meegenomen. Dit kan dan meegenomen worden bij de volgende fusietrajecten. Naast procesondersteuning is er ook nood aan capaciteitsuitbreiding. JL suggereert dat oude gemeentebesturen onder specifieke voorwaarden al beslissingen zouden moeten kunnen nemen richting het fusiebestuur.

GE dankt AV voor de interessante toelichting, vooral de lessons learned zullen worden meegenomen. GE vindt deze suggesties nl. erg waardevol en vraagt de aanbevelingen duidelijk en uitgebreid mee te nemen in de eindconclusies met het oog op wijzigingen in de regelgeving.

GE verwijst ook naar de financiële wortel, die al heel wat noden kan lenigen. De suggestie van een raamovereenkomst wordt gesteld.

De lessons learned zullen ook de toekomstige auditstappen (o.m. een eventuele 0-meting) mee kunnen bepalen. JL vraagt ook om de fusievriendelijkheid bij de federale regering positief te ondersteunen. GE beaamt dat dit zeker wordt opgenomen.

1.2 Stand van zaken forensische aangelegenheden – AUL/22/10.02/DOC.003

AV geeft toelichting. Sedert het vorige auditcomité werden voor de lokale besturen 14 nieuwe meldingen ontvangen Momenteel zijn 18 meldingen in vooronderzoek.

1.2.1 AUL/22/10.02/DOC.004

1.2.2 AUL/22/10.02/DOC.005

1.3 Evolutie meldingen/klachten en forensische onderzoeken lokale besturen– AUL/22/10.02/DOC.006

Het aantal ontvangen meldingen m.b.t. de lokale besturen steeg in 2021 met 75% t.a.v. 2020. Dit veroorzaakte in 2021 een explosieve toename van de forensische werkdruk bij AV. Ca 35% van de meldingen is afkomstig van burgers en ca 17% van personeelsleden van de entiteiten.

Meldingen door een algemeen directeur, andere personeelsleden en door ABB leiden het vaakst tot een forensische audit. Meldingen door burgers leiden slechts in 10% van de gevallen tot de opstart van een forensische audit.

Gemiddeld worden er 8 forensische audits per jaar opgestart. Door de spectaculaire stijging van het aantal meldingen in 2021, wordt ook een stijging van het aantal forensische audits verwacht in 2022.

Ook de tucht- en strafrechtelijke gevolgen die worden gegeven aan forensische audits, worden ook opgevolgd door AV. Dat interne overzicht wordt kort overlopen.

JPG vraagt om de tijdsbesteding in de dossiers waarin AV ook nog bijkomende nazorg heeft (bv. een melder gaat niet akkoord met de beslissing door AV om geen forensische audit op te starten), ook in kaart te brengen. AV zal dit opnemen.

JL vraagt of er evolutie is in de aard van de meldingen. AV ziet geen echte tendensen, maar merkt wel dat heel wat van de forensische audits zich vaak situeren in kwetsbare processen van de lokale besturen (bv. budgetbeheer, technische diensten, omgevingsvergunningen). Audit Vlaanderen capteert deze informatie en start ook thema-audits op n.a.v. deze bevindingen in forensische audits.

Er wordt geen evolutie in de complexiteit/inventiviteit van aard van inbreuken vastgesteld.

GE vraagt of, gelet op de lijst van meldingen die niet leiden tot de opstart van forensische audits, er geen bepaalde vereenvoudigingen kunnen worden doorgevoerd die voor het capaciteitsprobleem een antwoord kunnen bieden. AV antwoordt dat in quasi alle na vooronderzoek opgestarte forensische audits, wel degelijk strafrechtelijke en/of tuchtrechtelijke inbreuken worden vastgesteld.

Wanneer meldingen betrekking hebben op aangelegenheden die niet tot het bevoegdheids- of expertisedomein van AV behoren, worden deze meldingen doorverwezen naar de juiste actoren. GV vraagt of er ook een sanctie is voor niet-terechte meldingen. AV deelt mee dat dit niet voorzien is in enige regelgeving.

JL vraagt of de thema-audits die worden opgestart n.a.v. de vaststellingen uit vroegere forensische audits, ook worden uitgevoerd door forensische auditoren. AV stelt dat dit niet het geval is en dat deze audits worden uitgevoerd door reguliere auditoren, maar dat de supervisie van deze thema-audits wel gebeurt door de manager van de afdeling forensische audits.

JPG vraagt wat de timing is bij een melding die vandaag binnenkomt. AV geeft aan dat dat afhangt van de beschikbare capaciteit. Momenteel is de situatie van die aard dat er onvoldoende beschikbare forensische auditcapaciteit aanwezig is om tijdig alle meldingen af te handelen. Dit wordt momenteel ook aan elke melder meegedeeld, met de boodschap dat de melding in vooronderzoek zal worden genomen zodra er forensische auditcapaciteit beschikbaar komt.

2 RAPPORTEN TER BESPREKING

Forensische rapporten

2.1 Forensische audit bij lokaal bestuur (2108 004) – 18/01/2022

Deze audit bevatte 2 luiken: een forensisch luik en een organisatie-audit met 17 aanbevelingen.

Andere rapporten niet ter bespreking, tenzij gevraagd door een lid)

2.2 Thema-audit Werken in eigen beheer bij de uitvoerende technische diensten bij lokaal bestuur Rotselaar (2106 046) – 20/12/2021

2.3 Thema-audit Werken in eigen beheer bij de uitvoerende technische diensten bij lokaal bestuur Zelzate (2106 056) – 21/12/2021

2.4 Thema-audit Fusiebesturen bij lokaal bestuur Lievegem (2106 044) – 24/12/2021

2.5 Thema-audit Financiële processen met betrekking tot aankopen bij lokaal bestuur Sint-Gillis-Waas (2106 030) – 19/01/2022

2.6 Thema-audit Fusiebesturen bij lokaal bestuur Pelt (2106 045) - 24/01/2022

3 PUNTEN TER INFORMATIE - MEDEDELINGEN

3.1 Beslissing ACVA van 10 februari 2022 m.b.t. actieve openbaarheid van auditrapporten – AUL/22/10.02/DOC.007

De resultaten van het consultatietraject bij de Vlaamse administratie omtrent actieve openbaarheid werden opgeleverd. Dit leidt er toe dat momenteel individuele auditrapporten bij de Vlaamse administratie niet actief openbaar zullen worden gemaakt, maar wel extra inspanningen zullen worden geleverd om actiever informatie over de werking van Audit Vlaanderen te delen, o.m. via verslaggeving en communicatie via de website. Dit wordt verder in 2022 uitgerold.

JL geeft aan dat de stuurgroep VVSG het verschil in werkwijze tussen de Vlaamse en lokale overheid betreurt. JPG geeft aan dat na deze eerste stap er een evaluatie zal plaatsvinden.

3.2 Notulen van de vergadering van de stuurgroep van VVSG van december 2021 – AUL/22/10.02/DOC.008

4 VARIA

JPG dankt de aanwezigen en sluit de vergadering.

Joris Scheers
hoofdadviseur DKBUZA

Jean-Pierre Garitte
voorzitter